

Dobriilo Nenadić

*U*SENCI
CRNE
SMRTI

Copyright © 2011, Dobrilo Nenadić
Copyright © ovog izdanja 2013, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

U SENCI CRNE SMRTI

1.

Bolele su ga oči od bleštave svetlosti, pa je stiskao očne kapke i žmirkao.

Nije trebalo da izlazi na palubu.

Bilo je podne, sunce je u zenitu.

Od svega što je mrzeo, Zorziju je najviše smetao zadah znojavih ljudskih tela, pa je zato i izašao iz potpalublja da udahne vazduh.

Gore je bilo vrelo, dole je bilo vrelo, gore je pržilo, dole gušilo.

Ni daška.

Bonaca.

Već tri dana i tri noći vise sa katarki bedna iskrpljena jedra stare *Karle*, nekada ponosne portugalske karavele latine koju je izrovašilo i izgrizlo vreme. Vreme i crvi. Vreme, crvi, oluje, vrelina i mrazevi i opaka morska so.

Gleda u obalu, mrtvu i modrozelenu. Nepunu milju udaljena, ona se pružala duž tirkiznog pličaka.

Na brodu *Karla* svi su ga poznavali ali niko nije znao njegovo pravo ime, pa su mu nadevali razne nadimke.

Najčešće su ga zvali Zorzi.

Visok, plavokos mladić, bio je ćutljiv i poslušan. Služio je Enca Đakopetija koji ga je, prema priči drugog sluge Bjankija Leona, kupio na trgu robova. Navodno ga je jevtino pazario, za tri cekina. Otada ga je vodio svuda za sobom kao ličnog roba za koga je od raznih brodovlasnika, na čijim je brodovima radio kao kuvar, uzimao poseban ujam, iznajmljujući za svako putovanje i sebe i dva svoja pomoćnika Zorzija i Bjankija Leona po ceni koja je bila dabome različita, a zavisila je od dužine putovanja i rizika.

Istina je pak da ga je kuvar uzeo od nekakvog starca još dok je bio dečak. Starac je bio toliko siromašan da nije mogao da prehrani svoga unuka pa ga je dao Đakopetiju da ga služi za hranu i smeštaj. Izgleda da tu ipak ima nečega mutnog što je pakosni Bjanki Leone koristio da izmisli tu svoju priču o ropstvu. Neka tajna pogodba između kuvara i starca ipak je postojala. Pošto je Zorzi zbilja radio besplatno, mora da je oduživao nekakav dug. Vreme je prolazilo a on je i dalje radio, a da mu kuvar za to ništa nije plaćao.

Enco je inače bio čuveni brodski kuvar. On je od najobičnijeg provijanta koji je u lukama utovaran u brodove pred putovanje, recimo od soljenog mesa i turšije, pravio slasna jela, da prste polizeš.

Od matorih volova ili isluženih sipljivih konja, Enco je pravio kobasice ili paprikaše od kojih se i najokorelijim zloćama među mornarima razlivao licem blaženi osmeh.

Bio je čarobnjak taj sluzavi gad koji se nikada nije kupao niti je presvlačio svoju jedinu košulju ulepljenu

masnim mrljama. Smrdeo je kao tvor, pa su njegovi robovi Zorzi i Bjanki Leone jedva čekali da se od njega odmaknu, bilo kuda, svuda je bolje, i u medvedem brlogu.

Tajna njegove veštine bila je u začinima koje je sam spravljao od mirišljivih trava, suvih gljiva, korenja, ulja i svakojakih praškova. Ti su začini pokrivali loše ukuse i mirise bajatog, ustajalog mesa i polutrulog povrća.

Pričalo se među mornarima da je Enco, iz osвете za neplaćeni dug od nekoliko talira, nekakvom đenovskom kapetanu broda, skuvao čorbicu od pacova a da taj ništa nije primetio, nego je naprotiv zadovoljno podrignuo i zevnuo.

Halapljivo udišući vrelu paru koja mu prlji lice kao da ga je nadneo nad ključali lonac, Zorzi iščekuje trenutak kada će neko, pre svih sto puta prokleti Bjanki Leone, doneti lošu vest, a ta je da ga sinjore Đakopeti traži da hitno dođe jer je vreme ručku. Ne voli maestro da mu se robovi smucaju okolo i da se zavlache po budžacima nego naprotiv – da su stalno na meti i nadomak glasa ako ih bude zvao. U kuhinji uvek ima posla, ponavljao je dižući uvis krivi kažiprst leve ruke poput kakvog propovednika. Ako nema šta da se ljušti ili secka, ima mnogo čega drugog, da se loži vatra, da se pere, briše, trlja, glanca.

Doći će Bjanki neminovno, kao što dolazi dan ili noć, neće propustiti još jednu priliku da razvuče svoje lice bez obrva i trepavica u odvratan kez.

Bjanki služi gospodu časnike Garduča Tomazinija kapetana i njegovog pomoćnika, navigatora Lučijana Tartinija, za koje maestro Đakopeti sprema

posebnu hranu koja im se servira u srebrnim zdalama i tanjirima sa takođe srebrnim viljuškama, kašikama i noževima. Iz tako raskošnog posuđa ne jede ni mletački dužd, hvalisao se Bjanki jer su samo njih četvorica posvećenih: Tomazini, Tartini, Đakopeti i, naravno on, Bjanki Leone, mogli da dotaknu nešto tako retko i dragoceno.

Rado bi mu Zorzi uzvratilo kad bi smeo da kaže kako se unaokolo priča da je ta srebrnina opljačkana sa jednog napuljskog broda i da je pripadala Kraljevini Dveju Sicilija, pa je zato zahvalan Bogu što ne mora on da prlja ruke i dotiče opljačkano jer je na tome srebru žig većitog prokletstva kao da je kugom okuženo. Ne, neće i ne sme da izrekne, jer Bjanki Leone to nipošto ne bi prećutao nego bi smesta javio kome treba i gde treba, zna se lično samom kapetanu *Karle* Tomaziniju, a ovaj bi mu ukinuo dugačku jezičinu, drob bi mu prosuo i bacio njegovu lešinu u more proždrljivim ajkulama koje neprestano kruže oko broda, pogotovo ovde u tropskim oblastima na milju od obale zapadne Afrike.

Jedna od dužnosti koje je dobio od kapetana upravo je ta da podmetne uvo i da hvata romor posade te da javlja šta je čuo i o kakvim se nepodopštinama među mornarima glasovi pronose i šta ko smeru, ima li kakve zavere i sneva li ko kakvu bunu.

Kako je to uopšte i na koji način Zorzi shvatio, kako je uspeo da pronikne u tajne prepredenog Bjankija Leonea?

Slučajno. Zatekao je jednom Bjankija pred otškrinutim vratima kako prisluškuje razgovor

krmanoša Đuzepea Čikolinija sa Lodovikom Parmidanom, vođom palube.

Od Bjankija je zazirao i sam njegov gospodar, maestro kuvar Đakopeti.

Tako ti i treba, mrmljao je sebi u bradu Zorzi. Gledao je maestro kroz prste toj pihvijastoj bitangi, a ona mu je radila o glavi. Dok je Bjanki posluživao gospodu, valjda zato što je glupi kuvar umislio da mu je ponašanje kod gospodskog stola otmenije a pokreti spretniji, Zorzi je nosio i delio obroke prostacima u potpalublju, musavoj i prljavoj posadi razdešene i crvotočne karavele. Svaki put kada bi im odneo kotlić pun jela i počeo da im sipa obroke u njihove drvene, bakarne ili glinene zdele, pomišljao je da će neko od njih izmahnuti teškom čvorugavom pesnicom i razbiti mu nos jer ga je ostavio bez parčeta mesa dok je drugom nasuo dva. Za vreme vrele sparine bez daška vetra, kako je bilo tih dana, svi su, bez izuzetka, bili pikljivi i besni i bilo bi pravo čudo da se tako nešto ne dogodi.

Vreme je prolazilo i to je bila jedina uteha. Sunce se smirilo u modrim dubinama.

Mornari su počeli da izlaze na palubu.

Svi odreda su bili iscrpljeni i bleđi kao da su iz groba ustali. Gledali su tupo u glatku površinu vode nalakćeni na ogradu broda. Malo-pomalo razvezao im se jezik, pa su i poneku reč izgovorili dok razgovor, mucav i grcav na početku, nije uhvatio zamah, a onda su svi uglas progovorili kao da žure da nadoknade ono što su propustili jer ima valjda neki broj reči koji čoveku u toku dana sleduje da ih izgovori, svejedno da

li ga neko sluša ili ne sluša. Bolje je kad ima s kim da razgovara, ali nije velika šteta ako nikoga nema i ako se reći prospu uprazno, recimo nad ovom ravnodušnom pučinom.

Lodoviko Parmidano, vođa palube, dunu u svoju bakarnu pištaljku i kada se graja utiša objavi svečanim glasom da je danas Santo Valentino, il đorno del amorati.

Dabome da su svi znali šta to znači.

Dok se oni noćas, 14. februara 1510. godine, kuvaju u ovom vrelom infernu ovde, nadomak afričke obale, njihovi u Veneciji, koja se u dane karnevala pretvara u Sodomu i Gomoru, uživaju u obilju jela i pića, muzike i razuzdanog orgijanja, putenog sladostrašća i svih drugih nevaljalstava od kojih se pristojnom i smernom čoveku, naviklom na telesno uzdržavanje i na post, diže kosa.

Ovom pozivu na veselje niko nije odoleo pa ni kapetan Gardučo Tomazini i njegov pomoćnik Lučano Tartini, navigator.

Kapetan je naredio da se iz brodske ostave iznese i otvori bure vina, što je posada dočekala sa gromkim odobravanjem.

Ubrzo je nastao urnebes.

Aldo Đoveze je iz svoje vreće izvadio lautu a Zino Troti timpane, pa su njih dvojica zasvirali i zapevali vesele i bezobrazne pesmice.

Slavlju se priključio i maestro Enco Đakometi koji je izneo na palubu među razdragane mornare – pečenu ćurku! Bila je to samo još jedna u nizu zagonetki kojima je ovaj volšebnik očaravao, iznenađivao i

zaprepašćivao. Biće prilike i vremena za odgonetanje zagonetke otkuda na brodu krupna i masna ćurka i kako to da je sve vreme bila tu negde a da je niko nije ni video ni čuo. Sada su pak navalili na još vrelo meso trpajući ga u prepuna usta i gutajući ga smesta, takoreći bez žvakanja.

Posle se sve razjasnilo.

Proslava Svetog Valentina bila je unapred brižljivo isplanirana da okrepi i razveseli posadu *Karle* kako bi lakše podnela iskušenja i tegobe na ovom putovanju.

Siti i pijani nastavili su da se ludiraju do duboko u noć, dok nisu svi popadali i zaspali gde se ko zatekao.

Niko nije primetio da je negde tamo daleko na istoku, u dubini afričkog kopna, blesnula slabačka svetlost.

Ni navigator Lučano Tartini nije osetio na svom licu dašak povetarca koji mu je pomerio nekoliko vlasi kose.

Zaigrao je i plamen na baklji uglavljenoj na postolju kraj krme.

Digao se slabački talasić i pomilovao pramac broda.

I najgluplji među mornarima bi razumeo ove znake da ih je video. Shvatio bi da se tamo začinje nepogoda koja dolazi.

Kada mu nekoliko kišnih kapi pokvasi čelo, Lodoviko Parmidano, vođa palube, otvori oči i ugleda u učestalom sevanju munja leđima okrenutog Đina Lulija. Đavolji deran je upravo mokrio uz glavni jarbol na kome je vijorila zastava Mletačke republike. To je ličilo na njega. Po celi dan je pevušio posprdne pesmice koje je pokupio po lučkim krčmama, smejavao se, njištao, jurcao po palubi preskačući užad i sanduke

ili se verao uz katarke skačući s jedne na drugu, spretno poput majmuna.

Vođa palube se dvoumio za trenutak šta mu je preče: ili da izgrdi Đina zato što skrnavi zastavu ili da razbudi pijanu posadu, pa zalomata pesnicom prema dečaku i ujedno oštro dunu u pištaljku i dreknu iz sveg glasa.

Mornari poskakaše, sudarajući se pijani i bunovni. Vetar je ojačao, jedra su se nadimala, stara karavela je škripnula i krenula prema obali.

2.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, parce nobis Domine, šaputao je ispucalim usnama Pijetro Koreli.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, exaudi nos, Domine, udarao je čelom o gredu po kojoj su trčkarali pacovi zaplašeni gruvanjem talasa i fijukom vetra.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, misererre nobis, stezao je pesnice i udarao se u glavu.

Kada je svanulo videli su da ih je oluja uterala u lagunu.

Niko nije znao kako su izbegli da se ne nasuču na koralni sprud koji je zatvarao veći deo ulaza u plitki, ovalni zaliv.

Ni kapetanu, ni navigatoru pa ni krmanošu, koji je tek onako nasumce vrteo točak krme levo desno, nije padalo na pamet da spas pripišu sebi. Svakome je bilo jasno da po mraku, koji su samo povremeno i nakratko osvetljavali bljeskovi munja, i po burnom moru nije moguće upravljati brodom.

Prepustili su se zato sreći, slučaju i molitvama Pijetra Korelija.

Nešto je pomoglo jer se stara karavela spokojno ljuljuškala na malenim talasima.

Gledali su Pijetra sa zahvalnošću za slučaj da su njegove molitve bile uslišene te da je Duh sveti udesio povoljan vetar a nisu ga kao i obično ništa pitali, jer mračan i zagonetan kakav je bio ne bi im ni odgovorio .

Concede nos famulos tuos, quaesumus, Domine Deus, perpetua mentis et corporis sanitate gaudere et, gloriosa beatae Mariae semper Virginis intercessione, a praesenti liberari tristitia.

Bio je ponosan na svoju učenost toliko da je nije ni krio. To niko nije mogao da shvati jer su svi znali da ni ime Pijetro ni prezime Koreli nisu njegovi nego da je sve to izmislio. Kod njega je sve lažno jer od nekoga ili nečega beži pa se krije ovde među njima prostim i neukim ljudima. Pa se evo upušta i u opasne pustolovine i daleka putovanja po divljim i nepoznatim krajevima.

A opet i ne ponaša se baš najpametnije. Mogao bi da se preruši, ako već beži i ako se krije, u nekog tunjavog i mutavog, a ne da se razmeće otmenim latinskim i to među ljudima koji ništa od toga ne razumeju jer ovde na brodu možda samo kapetan i navigator umeju da napišu svoje ime i ništa više.

Šta Pijetro uopšte radi na brodu i koje su njegove dužnosti ako ih uopšte ima?

Nigde on nije, niti među posadom, niti među časnicima. On je mađu pacovima. Pacovski kralj.

Možda je samo putnik. Možda je platio kapetanu ili vlasniku broda da putuje ma kuda brod bude plovio.

Ako je tako, sve je prosto. Kapetan mu je odobrio da prebiva u malenoj kajuti u potpalublju, negde dole u vlazi i mraku među sanducima i buradima i među brodskim pacovima, tim slepim putnicima koje svi brodovi, bez razlike, besplatno prevoze širom sveta po dalekim morima i okeanima.

Saznalo se da je Pijetro sa pacovima načinio tajni pakt, da ih mazi i pazi, da ih miluje i da i njima čita iz svoje knjige koju stalno pod pazuhom nosi.

Možda su pacovi pametniji od ljudi i više znaju.

Svojom pričom nametnuo se brbljivi Zino Troti iz Firence.

Zinu se činilo da mu je Pijetro odnekle poznat, a bio bi sasvim siguran ako bi ovaj ošišao dugu kosu i obrijao zamršenu i sedu bradu i ako bi obukao rizu dominikanskog monaha.

Jedan vrlo sličan dominikanac, sledbenik propovednika Điolama Savonarole, predvodio je gomilu ludaka koji su harali po Firenci, uništavali dragocenosti i sablažnjive umetničke tvorevine.

Papa je 1498. poslao na Firencu svoju vojsku. Posle kratkotrajnog rata, razbijena je Savonarolina republika a njega je Inkvizicija osudila kao jeretika da gori na lomači na istom onom trgu u Firenci na kome je sagorelo veliko blago od umetničkih predmeta stvoreno u vreme Lorenca Medičija zvanog El Manjifiko. Oni koji su izbegli lomaču razbežali su na sve strane, a promućurniji među njima su poneli sa sobom

mnoge skupocene predmete od zlata, srebra, dragulja i slonove kosti koji bi inače završili u plamenu u svoj onoj histeriji i pomami uništavanja svega što nije ugodno pravim iskrenim hrišćanima.

Možda je među beguncima od papista i inkvizicije i ovaj koji se predstavlja kao Pijetro. Ko zna kakve je sve skupocene predmete sakrio u nedra dok su ostali u ludačkom zanosu razbijali i cepali, bacali i palili.

No, ako je zaista tako kao što Zino kaže, onda je Pijetro čovek jegulja, njemu se u tom slučaju nikako ne može verovati. Ako je on zaista izdao ili prevario svoga učitelja Điolama Hijeronimusa Savonarolu, koji je od njega još učeniji, šta onda mogu oni, obični mornari, da očekuju. Izigraće on prvom zgodnom prilikom sve, pa i najpametnije među njima. I kapetana i navigatora i krmanoša i vođu palube.

Zorzi je sebi u nedra promrmljao da zna dvojicu otpornih, a to su maestro vitez kuvarske veštine Enco Đakopeti i njegov miljenik Bjanki Leone jer oba, kao daždavnjaci, na kožne pore luče lepljivu sluz od koje bi se i hijene otrovale. Samo njima Pijetro ništa ne može. Ni Pijetro, ni papa, ni njegova sluškinja Inkvizicija. I kad bi ih osudili da gore na lomači, sluz bi ih zaštitila.

Nema toga plamena koju njihova sluz ne bi ugasila.

Pijetro je neobičan čovek i to su svi znali. Bio je koliko zagonetan toliko i opasan. Doneo je sa sobom i arkebuzu, zastrašujuće oružje, opasno i za okolinu i za neprijatelja. Snabdeven sa dovoljno baruta, gvozdениh kugli, hartije i kratkih fitilja mogao je Pijetro da se uspešno brani, a i da napada ako bude potrebe.